

RELAAS over de arrestatie van L. Dokkum, 1e ambtenaar ter secretarie, wonende te Koudum A131, door de z.g. Zollbeamten te Stavereen, werkzaam bij en voor de Duitse S.D., en het optreden van deze beamten te zijnen huize na zijn bevrijding uit het politiebureau te Sneek.

Zaterdagmorgen, 10 februari 1945, des voormiddags om ongeveer 4 uur, werd ik gewekt door het overgaan van onze deurbel. Omdat aanhoudend werd gebeld, voortdurend aan de deur werd gerammeld, tegen de deur werd geschopt en zeer luidruchtig werd gesproken, had ik onmiddellijk door dat het Duitsers waren. Ik ging zoo snel mogelijk, ongekled, naar beneden (onze slaapkamer is boven) en opende de voordeur. Een walm van sterke drank kwam mij tegemoet, gevolgd door verschillende Duitsers, alsmede de gemeentesecretaris de heer P. de Jager. De woordvoerder, commandant van de patrouille, een lange magere kerel met platte pet, vroeg mij om mijn persoonsbewijs, hetwelk ik boven in mijn jas had. Hij volgde mij naar boven, snauwde mij toe dat ik mij onmiddellijk moest aankleden, 'aber schnell', ik moest nl. mee naar Leeuwarden, en [hij] liep direct naar de linnenkast, welke op de slaapkamer staat, om de inhoud te inspecteren. Ook de inhoud van de daar aanwezige waschkast werd aan een onderzoek onderworpen. Toen ik aangekleed was moest ik naar beneden gaan, terwijl hij boven bleef.

Beneden gekomen, trof ik in de huiskamer aan een Duitser, klein oudachtig manneke, geweer in de hand, staande naast een stoel, waarop de heer de Jager was gezeten. Mij werd aan de andere zijde een stoel aangewezen, waarop ik plaats moest nemen. Inmiddels had mijn vrouw zich aangekleed, kwam ook in de huiskamer en ging achter mij zitten. Wanneer wij een woord tegen elkaar fluisterden werd ons toegesnuwd, dat wij niet met elkander mochten spreken. Terwijl wij daar zaten hoorde ik aan het gestommel boven, dat de 'commandant' boven alles nazocht. Hij was in de logeerkamer, op de (berg)zolder en op de vliering.

Een derde Duitser, die in de keuken en kelder alles had nagegaan ging daarna in een vertrek (kantoor) grenzende aan de huiskamer, waarin o.a. een schrijfbureau en boekenkast stonden. Ik hoorde hem de bureauladen opentrekken en in de papieren snuffelen.

Inmiddels had de Duitser, die ons bewaakte, medegedeeld dat ik wat te eten mee moest nemen, wat mijn vrouw klaar kon maken. Ook moest ik dertig gulden meenemen. Even later bleek mij dat een vierde Duitser aanwezig was in de bijkeuken en zich – zoal later is gebleken-, te goed deed aan een volvet Edammer kaasje, wat mijn vrouw eenige dagen te voren juist ontvangen had en in de kelder lag opgeborgen.

Na geruimen tijd kwam de 'commandant' beneden en voegde zich in het 'kantoor' bij de daar aanwezige Duitser, welke aan den 'commandant' rapporteerde dat hij wat gevonden had, wat blijkbaar bezwarend voor mij was. Ik kon dit niet zien, maar moest dit uit het gesprek opmaken. Ik mocht toen nog, vergezeld van mijn bewaker met geweer, afscheid nemen van mijn 3 kinderen, welke boven in een ledikant lagen te trillen, waarna ik mijn fiets moest nemen en wij in optocht, loopende, van mijn woning naar de aHoofdstraat gingen. Bij de woning van den winkelier A. Osinga moesten wij stoppen. De Duitsers gingen in den winkel en haalden daaruit hun fietsen, die zij daar, zooals later bleek, na een huiszoeking zonder aantreffen van personen, hadden achtergelaten.

Toen wij daar stonden vereenigde zich een andere patrouille 'Zollbeamten' met 3 gevangenen – de heeren ds. A.J. van Dijk, J.K. Muizelaar en H. de Jong – met ons, waarna wij per fiets naar hotel 'De Vries' te Staveren werden gebracht. Onze Fietsen moesten in de garage worden gestald en wij werden in de gelagkamer gebracht, waar wij op een rijtje, naast elkaar, moesten gaan zitten. De commandant van de 'Staverensche groenen' de heer Lohman, gaf ons uitdrukkelijk te verstaan, dat wij geen woord met alkander mochten spreken en ging daarna naar bed. 't Was toen ongeveer half zes en den morgen. Zoo langzamerhand verdwenen ook de andere Duitschers naar hun slaapvertrekken, terwijl 1 a 2 overbleven, blijkbaar de wacht op ons houdende.

Van een andere daar aanwezige arrestant hoorden wij later, dat de 'heeren' de vorige (vrijdag) middag een soort van vergadering hadden gehad, waarin hij voortdurend over Koudum had hoer spreken. Zij hadden een telefoongesprek met Sneek gevoerd of hadden op een andere manier berichten uit Sneek (waar hun bazen een afdeling SD, verbleven) ontvangen. Wat er precies besproken was kon hij niet verstaan. 's Avonds hadden de heeren feest gevierd, meisjes opgehaald, lekker gegeten en gedronken, en toen zij half dronken waren, zijn zij met een man of 15 op stap gegaan, zooals later bleek naar Koudum, om ons op te halen.

Ongeveer één uur 's namiddags is de burgemeester bij den commandant geweest om te trachten ons vrij te pleiten. Hierop bestond echter geen kans ,want wij waren 'schwere verbrecher'.

Drie van ons, de heeren Muizelaar, de Jong en mijn persoon, moesten met twee Duitschers er op uit om brandstof te halen uit de woningen van de ondergedoken gemeente-ontvanger van Staveren en opperwachtmeester der marechaussee aldaar. Toen wij daarvan terugkwamen en weer in het hotel waren, zag ik door de ramen mijn vrouw, alsmede die van den heer De Jong en 2 dochters van den secretaris, die bij den schildwacht stonden te praten. Aan de bewegingen konden wij zien dat zij vroegen om bij ons toegelaten te worden, hetwelk hij pertinent weigerde. Eerst toen een van de in de gelagkamer aanwezige Duitschers hem te kennen gaf, dat hij niet zoo streng behoefde te zijn, stond de schildwacht toe, dat de vrouwen een voor een bij ons mochten komen. Zij hadden een verschoning ,enz. en eenig eten medegebracht. Na contrôle door de Duitschers mochten wij het pakje behouden.

Inmiddels was een vrachtauto uit Hindeloopen aangekomen, welke ons naar Sneek moest vervoeren. De kosten van het vervoer ad f.10.- per persoon moesten wij zelf betalen. Ongeveer half vier 's namiddags zijn wij vertrokken, staande in de vrachtauto, bewaakt door twee gewapende Zollbeamten, terwijl een derde voorin, bij den chauffeur had plaats genomen.

Mijn vrouw heeft in Staveren geprobeerd om mijn fiets, welke in uitstekenden staat verkeerde, en voorzien was van zeer goede banden - de achterband was nog bijna nieuw - mee te mogen nemen, wat haar echter niet mocht gelukken. De damesfietsen waarop de heeren De Jager en De Jong naar Staveren waren gereden, mochten worden medegenomen, maar de heerenfietsen konden de 'heeren' blijkbaar zelf wel gebruiken. Van ooggetuigen heb ik naderhand gehoord de [dat] mijn fiets voortdurend bij de heeren in gebruik is geweest.

In Sneek werden wij te zamen in een cel in het politiebureau opgesloten, waaruit wij des Maandagsmorgens d.a.v. tusschen 5 uur en half zes door de ondergrondsche werden bevrijd. Na

mijn bevrijding ^{slepen mijn vrouwen kinderen niet meer thuis en werden zooveel mogelijk kleeren,} linnengoed, enz. enz. uit de woning gehaald, om roof te voorkomen.

In den nacht van Dinsdag op Woensdag, 13/14 Februari 1945, verschenen de 'groenen' uit Staveren weer bij mijn woning. Toen zij daar niemand aantroffen, hebben zij bij een buurman geïnformeerd waar mijn vrouw was. 's Woensdag overdag is mijn vrouw nog in de woning geweest om te zien wat de heeren uitgespookt hadden. Toen bleek dat verschillende dingen gestolen waren, o.a. alle aanwezige eet en drinkwaren, weck, scheermesjes, zeep, enz. enz. Zij heeft toen nog meer uit de woning gehaald en getracht om evacués in ons huis te laten wonen om daarmee te voorkomen dat de geheele woning leeg werd gehaald. Dit is haar gelukt en 's Vrijdags d.a.v. heeft een bejaard echtpaar onze woning betrokken.

Een paar dagen later kwamen er weer 'groenen' en vonden de woning bewoond. Dit was blijkbaar niet naar hun zin, want dan konden zij er immers niets meer uithalen en er was nog veel van hun gading. De evacués werden er daarom uitgebonjourd en de heeren gingen 's avonds in mijn woning feestvieren tot 's nachts half vier. Zij deden zich te goed aan alles wat zij maar aan eetbaars en drinkbaars konden vinden, speelden daarbij op de piano en hadden - volgens de burens - de grootste pret.

Ruim een week later - de Duitschers waren en in die tijd nog een paar maal geweest - mochten de evacués weer in de woning, nadat zij door de SD in Sneek was vrijgegeven.

De evacués troffen toen een geweldige chaos aan. De tafel was overdekt met kopjes en schotels, wijnglazen, leegde fleschen, broodkruimels, closetpapier, lucifers, enz. enz. In het kantoor lag alles overhoop, de vloer was bezaaid met papperassen uit het schrijfbureau en de boekenkast waren gehaald. In de kelder was het in een woord een bende en op zolder en vliering waren alle dozen, kistjes, enz. leeggegooid, terwijl alles was besmeurd met kaarsvet.

Bij onze thuiskomst op 18 April 1945 bleek dat de volgende goederen verdwenen waren: 1 paar nieuwe heerenschaatsen, 1 paar leeren schaatsschoenen, 2 vulpennen, een aantal scheermesjes, een scheeretui, scheerkwast, tandenborstel, een wollen ijstrui, een rijbroek, 4 overhemden, 2 rijwielbuitenbanden, 5 pond eigen-taalt-tabak, ongeveer 10 nieuwe lakens en nieuwe sloopen, 3 nieuwe badhanddoeken, 4 toiletdoeken, 1 pyjamaapak, een schaakspel, 2 leeren sigarenkokars, alle schrijfpapier en enveloppen, een luxe aschbakje, toebehooren van een fototoestel, ongeveer 15 pond kaas, 4 pond boter, 8 pond suiker, 3 pakjes kunsthoning, eenige koffie, thee en chocolade, 2 flesschen wijn, 3 stukjes scheerzeep, 1 tube idem, 2 stukjes toiletzeep, een pak kaarsen, een sierkussen, een tafelkleedje, 1 pond groene zeep, een schoenborstel, hand en (nagel) borsteltje, 3 doosjes schoensmeer, 5 rollen closetpapier, 2 pak lucifers, een pakje chag, 2 pakjes pruimtabak, 1 doosje sigaretten, een ouderwetsche petroleum-schemerlamp, ongeveer 15 weckglazen met inhoud, 2 heerencostuums, een gummi regenjas, een tafelkleed, een paar atletiekschoenen, een pet, 2 blikken vleesch, 2 blikken vruchten, en nog diverse andere kleinigheden.

De onderstreepte goederen zijn terugontvangen van de N.B.S. te Staveren, die deze o.a. uit Pingjum en Wommels hadden opgesnord.

Bij mijn bevrijding uit het politiebureau te Sneek ben ik de navolgende goederen, welke bij de Landwacht aldaar in bewaring moesten worden gegeven, kwijtgeraakt: een zoo goed als nieuw wollen onderpak, bestaande uit hemd, pantalon en borstrok; twee paar wollen sokken; 3 zakdoeken; een portefeuille met inhoud (f. 35.-); een beurs met kleingeld, een Pelikan-vulpen, een automatisch 4-kleuren potlood(Norma), een zakmes, een sigarenaansteker een Junghans zakhorloge .

Aldus naar waarheid opgemaakt te Koudum,den 29 Mei 1945.

L. Dokkum